

מַלְכָּה

"אין לו להקדש ברור הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד" (ברכות ח').

תשורי תשפ"א

מידיני סוכות

ג'ליון 411

הכללות נערכו ע"י הרב יהודה אריה הילוי דינר – רב ביהדות צאי דברי שיר" ב"ב

ארטורוג שיש בו חזיות או שינוי ממראה בחוטם האתrogate

◀ פסול בכל שהוא, ובשאר האתrogate פסול בשניים או שלושה מקומות (שו"ע ס' תרמ"ח סעיף י"יב), ופסול זה בכל ימי החג (רמ"א ס' תרמ"ט ח') ובשעת הדחק יש להקל בחזיות בשאר ימים (משנ"ב ס"ק מ"ט).

ארטורוג המורכב והדס שוטה

◀ אטרוג מורכב או הדס שוטה (שאינו מושלש) פסול לכל החג, מכיוון שאין זה מין כשר (משנ"ב ס' תרמ"ט ס"ק מ"ז).

פחות מכשיעור

◀ אם חסר השיעור באחד מרובעת המינים, הוא פסול כל ימי החג (שו"ע ס' תרמ"ט, ח').

ג'ול

◀ אם אחד המינים "ג'ול", הוא פסול בכל ימי החג משום "מצווהhabah bebabriha" (שם).

בל רשות

◀ בשאר ימי החג מותר להשתמש בשאל מחברו, ולא צריך להיות דוקא "שלול", ומה"ט מותר להשתמש בשאר ימים באربעת המינים של חברו, אם יודע שאינו מפקיד עליו (רמ"א ס' תרמ"ט ה'). משא"כ ביום ראשון שऋיך לזכותבו, אין כאן ניחאה ליה (שעה"צ שם).

מגילות קהילות

◀ כחלק סוכות בשבת, נהגים בארץ ישראל לקרוא את מגילת קהילת בית י"ט ראשון של סוכות, ובחו"ל קוראים בשםינו עצרת.

מידיני סוכה

הנחת סכך מתחת לבביסת

◀ שאלת: לאחר שהנחת את הסכך על סוכתו ראה שמעליו יש חבי כביסה מלאים וגוזושים בכביסתה, האם סוכתו כשרה או נחשב כאילו הניח סכך מתחת הגג?

תשובות: הכלל הוא שאם עשה סוכה מתחת הגגון עשויוי לפתחה ולסירה, נחשב סוכה פסולה משום 'תעשה ולא מן העשו' (משנ"ב ס' תרכ"ו ס"ק י"ח בשם מג"א, "אליה רבבה" ושר האחרונין). אבל אם עשה סוכה תחת תורת הבית כשר, כי עצם הרשות הרעפים או תורתה נחשב ממשה (רמ"א שם סעיף ב', ושעה"צ ס"ק כ"ז), ועוד יש שאלק אם עשה סוכה תחת הביתandi היה ניכר שהיא סוכה (שעה"צ ס"ק י"ז). הרעפים לא ניכר בשעת עשייתו שהיא סוכה, עי' שם (שעה"צ ס"ק י"ז). ולפ"ז כעשוה סוכה תחת הכביסה התוליה לפי הסברתו של משה ופסול ממשום יתעשה ולא מן העשו' משום דהו ע"ז קרליץ זצ"ל) משא"כ לפיה הסברתו בזה ניכר שהוא לשם סוכה ולא נפסל ממשום יתעשה ולא מן העשו'.

ויש סוברים, כיון שהסבירה אינה דבר קבוע כל הרץ כמו טלית המתנפפת באוויר שאנו עליה שם אוחלה כל וכשר, וכਮבואר בתוספות (סוכה י"ג: ד"ה ירכות), (הגרא"ש אלישיב זצ"ל). ומצד חבי הכביסה הנמצאים מעל לסכך, אין בזה דין סכך פסול, ולא אמרין בזה לבוד ופסול (ואיפלו למ"ד בלבד להחמיר, בזה מודה כיון שלא עשויי כל גדור מקום (הגרא"ז אויערבך זצ"ל)).

פתחתת הגגון בערב יו"ט

◀ שאלת: בערב סוכות שיורץ קצת גשם, האם מותר לסגור את הגגון עד שחזרורם מבית ההנחתת בליל התקדש החג?

תשובות: מיעור הדין מי שבנה סוכה מתחת כיפת השמיים, יכול אח"כ לסגור מעליה את הגגון, כיון שהוא דבר צדדי (רמ"א ס' תרכ"ו ג'), מ"מ לכתילה נכון לדקוק בשעת כניסה לתהאה הסוכה כשרה בעת חלות הקדשה הנכנתת בתחילתليل התקדש החג ("ימטה אפרים" ס' תרכ"ה ס"ע כ"ט, וב"אף למיטה" ס"ק מ', קישו"ע ס' קל"ד סע' ח').

פתחתת גגון שיש עלייו מים בשבת וביו"ט

◀ שאלת: האם מותר לפתחתת הגגון לאחר שפסק הגשם, ויש ספק שמא יש עליו הרבה מים שייפלו על הקrukע?

לע"ג

מן רבני שמריהו יוסף נסים קרלייז זוקללייה

לבב"ע כ"ג בתשורי תש"י

♣♣♣♣♣

לע"ג

שם מהורה הנעה רחל ע"ה

בת יבדחטייא הרב יהודה אריה הלוי דינר

לבב"ע י"ה מוחשון תש"פ

♣♣♣♣♣

ארבעת המינים בשבת

◀ ביום שבת איןנו נוטל ד' מינים, אՓילו יטלו ד' אמות בראשיה (שו"ע ס' תרנ"ח ב').

◀ אסור לטלטל את הלולב בשבת דהוו CABN. כיון שהוא עז בעלמא, ואיפלו לצורך גופו ומוקומו (רמ"א ומשנ"ב שם). אבל האתrogate מותר לטלטלו בשבת דראוי להריח בו, מכיוון שהוא שבת ואיןו נוטלו ממשום (רמ"א ומשנ"ב שם).

◀ יש סוברים שבזמןנו שאין לנו גימאים להריח האתrogate, ואני עומד לכך, ואדם מקפיד עליו, יש לו דין מוקצה מהמת חסרון כיס, בין בשבת לפני החג, ובין בשבת בתוך החג. וכל שכן ארטורוג והדסים של הסוחרים המיעודים לשחרורה, שמוקצה אף לפני סוכות (הגרא"ז אויערבך זצ"ל, מובא בש"כ פ' כ"ב ס"ק נ"ה, ו"שלמי יהודה" בשם הגרא"ש אלישיב זצ"ל).

ארבעת המינים כשהיו הראשונים חל בשבת

◀ בחול שנותיים שני ימים טובים (משום ספריא דזימא) מחייבים ביום השני בדיני היום הראשון, אבל בארץ ישראל שיוום טוב הוא רק ביום אחד והשנה הוא חל בשבת, נוטלים את ארבעת המינים ורק ביום חממה ימוש ויש להקל בכמה דינאים.

לולב שנקטם ראשו

◀ נקטם ראש הלולב פסול כל שבעת הימים (מג"א ס' תרמ"ה ס"ק ו', باسم רבני ירוחם).

לולב שננטקם ראשו

◀ נסדק ראשו כהימנק (נראה כשנים) פסול רק ביום הראשון אבל בשאר הימים כשר (שם).

לולב שנחלקה התוימית

◀ נחלק העלה העליון (התוימית) פסול רק ביום הראשון אבל בשאר הימים כשר (שם).

לולב שנתיבשה התוימית

◀ נתיבש העלה העליון פסול כל שבעה (עי' משנ"ב שם ס"ק כ"ב).

לולב בעל עליה יחיד

◀ וכן אם העלה העליון שבראשו אין כופול מתחילה ברייתו כשר לשאר ימי החג ("שערין תשובות" שם ס"ק ה', שם "מחזיק ברכה" בשם סר זרע אמרות). ולפ"ז כמו כן אם העלה לא מוצעי לא מכסה רובה דיש מחמירין שזהו כמו עליה אי, מ"מ בשאר ימים כשר).

ארטורוג חסר

◀ ארטורוג חסר כשר בשאר ימי החג (מכובאρ בגמי סוכה לי'ו: , רמ"א ס' תרמ"ט ה'), ובלבב שישראל בו רובו קיים, וגם נשתייר בו שימוש ביצה (משנ"ב ס' ס"ק מ"ג), ויש סוברים דמ"מ יש להדר גם בשאר הימים שלא יהיה חסר (רבב"ד "תמים דעתם" ס' רל"ג, מאירי סוכה לי': , וע"ע "מקראי קודש" ח"ב ס' כ"ו). שסבירים זה מזה סליחה (מובא בספר "מודדים זומניטים" שם).

ארטורוג שניקב או נסדק או נימוח או ניטל עוקצו וכ"ט

◀ פסול משום "חסר", ופסול רק ביום הראשון ולא בשאר הימים. נסדק בחוטמו, יש להחמיר בזה שלא בשעת הדחק גם בשאר הימים, (מכובאר ב"ב"יאור הלכה" ס' תרמ"ח סעיף י"ב ד"ה שניי).

ברירת כביסה

◀ **שאלת:** האם מותר לברור סוג הכביסה בחוה"מ, כדי שיהא מוכן לכבסן מיד במוצאי י"ט אחרון?

◀ **תשובה:** מכיוון שגム בגדים יש מלאכת בורר וכמבואר במשנ"ב (ס' ש"ט ס' ק"ט), הרי זה מלאכה דאוריתית שלא לצורך המועד, ואסור.

יציאה באמצעות קריאת משנה תורה

◀ **שאלת:** מי רשאי בליל הוושענא רבה, האם מותר לו לצאת באמצעות קריאת משנה תורה?

◀ **תשובה:** אתה פתוח, אבל בין גברא לגברא מותר, ומפי המשנ"ב (ס' ק"א) ועל זה נאמר "וועזובי ה' וגוו", ואפלו יש עשרה שעדיין שומניין, וגם הוא כבר שמע קריית התורה בעשרה, אפלו היכי אסור, עי' שם.

אולס כל זה בקריאת השיחוב אבל קריית התורה של הוושענא רבה שזה רק רשות, הרי זה כמו דרשה שמותר לצאת באמצעות מעיקר הדין אם יש בזה צורך ולא שייך דין זה (הגרא"ג קרלייך ז"ל).

מהלכות שמחת תורה

ירוק בשבת וביו"ט

◀ מותר לירוק בשמחת תורה לכבודה של התורה ואפלו כshall בשבת, אבל בשאר י"ט אסור (משנ"ב ס' תריש"ט ס' ק"ה), ולכן לאויה להיננס ליטוכה לאוכל שמשום שלא צריך להיכנס ליטוכה על דעת ליטורה ולצאת באמצעות הסעודה (ורק אופן שכבר החליל לאוכל צריך להמתין עד שתסרח המקפה), וכותב על כך ב"דעת תורה": יהוא נגד הפסקים, ועי' ש"ז *"שבט הקהתי"* (ח"ג תש' ק"ג) שהוכח מהרב מקומות שיש חוב אכילה ושינה כל זמן שאון הגשם יורך (וכן מביא בשם הגרא"ג אלישיב ז"ל, וכן הורה הגרא"ג קרלייך ז"ל).

תקיפות

◀ יש שנזהרו מלרכוד עם ספר תורה כי עי' הקפיאות יכולות האותיות להימחק ולוזו ממוקומו ויפסל הספר (ספר *"שלמי תורה"* עמי התקף, בשם *"חיזון איש"* ז"ל).

◀ בשעה שרוקדים בהקפות, אם יש מחיצה עי' אנשים מותר לשבת מחוץ למעגל, רק שחייב לעמוד על המשמר ולשים לב שהמעגל לא מתפרק, ומהיד שנפרדו האנשים אחד מן השני חייב לעמוד (הרב מפוניבז' ז"ל).

◀ אסור לסרב להקפה כמו שאסור לטרב לעליה לתורה (הגרא"ח קניגסקי שליט"א).

◀ אין לנו ליתן ספר תורה לקטן בשעת ההקפות, וכעין שמצוינו בגמרא (ב"ב פ"ז): שאם מסרו כסף לקטן, נחשב אבידה מדעת (הגרא"ז אויערבץ ז"ל, ועי' משנ"ב ס' קמ"ז ס' ק"ט).

◀ בכל שבת, ספר תורה פסול הוא מוקצה מחרון כס, מ"מ לצורך ברכה ראשונה, אמנים אם זו המרפא הפטרית שלו, יש סוברים שאין זה הנחسب שניין מקום, אבל אם הטוכה בהצדר השיכבת לכלום נחسب שניין מקום, ורק בברכה ראשונה דשו"ס יצא תחת כיפת השמים (הגרא"ג קרלייך ז"ל).

עליות בקריאת התורה

◀ השנה (תשפ"א) שחל שמחת תורה בשבת נוהגים לקרווא ז' קראים, מלבד חתן התורה וחתון בראשית, וכן מחלקים עלייה ראשונה לשנים וקוראים לכחן עד י"שא מדבורותיך", ושביעי קורא *"מעונה"* ג' פסוקים עד י"ו אתה על במוותינו תדרוך", ולחתון תורה חורדים *"מעונה"* עד סוף הפרשה.

אםchorim על הקריאה כמה פעמים, אין צורך לחזור כל פעם ז' עליות, אלא בקריאת הראשונה יעשו ז' עליות, ובשאר פעמים אפשר לעשותות ה' או עליות.

◀ יש להיזהר שייהיו עשרה שומעים בשעת קריאת התורה, וכן יש להיזהר לברך בקהל רם כדי שלפוחות עשרה ישמעו את הברכה.

שתייתין

◀ כהנים שעושים קידוש לפני מוסף, אינם רשאים לשותות יין או מיץ ענבים (אפשר לצאת י"ח קידוש עי' שמייה מאחרים), או לתת לאחרים לשותות את כוס היין, כדי שיוכלו לעשות ברכת כהנים במוסף.

"משיב הרוח"

◀ במוסף של שmini עצרת מתחילים לומר *"משיב הרוח" ומריד הגשם"* (שו"ע ס' קי"ד א'), אם אמר *"משיב הרוח"* וכוי לפניו כן כगון בימי סוכות מחזירין אותו (שו"ע שם סעיף ד'), ואס טעה ואמר *"משיב הרוח" ומריד הגשם"* במעריב של שmini עצרת או בשחרית אינו חוזר (משנ"ב שם ס' ק"ב).

שנים מקרא לפרש בראשית

◀ שנים מקרה אפשר להתחיל מזרען שקוראים אותה פרשה, וא"כ פרשת בראשית אפשר מהזען שקוראים להחלה בראשית, ואפלו אם במקומות שהוא מתפלל עדין לא התחילה בראשית, כיוון שיש ציבור שקוראים, זה נחשב זמנה (וכמו בשבת שלאחר מנחה גדולה אפשר להתחילה את הקריאה של הפרשה הבאה, אפלו אם הוא עצמן עדין לא שמעו), ולפ"ז בשמחת תורה בבורך, כיוון שיש מנינים שמתפללים ותיקין, שנים קוראים בראשית מוקדם, יכולם כולן להתחילה קריאת פרשת בראשית.

סוד השאלה הוא, איתא בש"ע (ס' שליו ג') האוכלם בגנות אסורים ליטול זדיהם על העשבים שימושים אותם, אע"פ שאינם מתקונים פסיק רישא הוא, עי' שם. וא"כ היה בנד"ד הרי יפלו המים במקום שעבים ומשקה הזרעים.

תשובה:

א. אם פותח את הגנון מיד לאחר שפק הghost, הרי הkrakע מלאה מים, ואין זה תועלת,ADRVA, מפסיק את הזורעים שם, וכמבואר ב"כף החיים" (ס' ק"ט), בשם ספר *"פתח הדבר"* שבכח"ג שהשיקה את הזורעים מבעוד יום, שכן זה בזה תיקון כלל, עי' שם, וה"ה בזה.

ב. אם עבר זמן קצר, ויתכן שכבר התייבשה הkrakע, ויש ספק אם יש בו תועלת לזרעים, הוי ספק פסיק רישא לשעבר, וכותב ה"ביור הלכה" (ס' שט"ז ג' ד"ה ולכן יש להיזהר), שבאסור דרבנן מותר, עי' שם, וכן *במשנ"ב* (ס' ק"ג), ולכן בנד"ד שעשווה כלאחר ד"ע פתיחת הגנון יש להקל.

ג. אם עבר זמן רב והkrakע התייבשה, יש איסור ממשום זורע, והעצה היא שיניה נילו על הרצפה ליד הסוכה שהמים יפלו עליו, ואם אח"כ המים ממשיכים לזרום אל החצר זה רק כוח שני ומותר, עי' ש"כ פרק י"ב סי"ח).

חווש שירד גשם באמצעות הלילה

◀ **שאלת:** אם יודע שבמבחן הלילה ירד גשם, האם בינוים צרך לישון בסוכה, או כיון שבאמצע הלילה תהיה לו טרחה גדולה, נחשב כבר מעכשו מוצער?

◀ **תשובה:** כתוב ב"דעת תורה" (ס' תריל"ט סעיף ה') בשם ריטב"א (סוכה כ"ח) שאם רואה שהתקשרו השמים בעבים והגים בא, אינו צריך להיננס ליטוכה לאוכל שמשום שלא צריך להיכנס ליטוכה על דעת לטיטה ולצאת באמצעות הסעודה (ורק אופן שכבר החליל לאוכל צריך להמתין עד שתסרח המקפה), וכותב על כך ב"דעת תורה": יהוא נגד הפסקים, ועי' ש"ז *"שבט הקהתי"* (ח"ג תש' ק"ג) שהוכח מהרב מקומות שיש חוב אכילה ושינה כל זמן שאון הגשם יורך (וכן מביא בשם הגרא"ג אלישיב ז"ל, וכן הורה הגרא"ג קרלייך ז"ל).

הולך מסתוכה בבית באמצעות אכילה

◀ **שאלת:** הטוכה נמצאת מתחת במרפסת הבית, וכשורצת להיננס לbijto הולך שני מטר תחת כיפת השמים. האם צרך לחזור ולברך ברכה ראשונה אם יצא מסתוכה לבית?

◀ **תשובה:** אם הוא באמצעות אכילת מאכלים הטוענים ברכה במקומות (כגון ברכת המזון, *"על המחהיה"*, לדעת הרמ"א), לדעת הרמ"א (ס"י קע"ח) לא צריך לחזור ולברך ברכה ראשונה, אבל אם אוכל רק מאכלים שאין בהם טעונים ברכה במקומות (*"ברא נפשות"*), אם יצא מביתו חביב להזoor ולברך ברכה ראשונה, אמנים אם זו המרפא הפטרית שלו, יש סוברים שאין זה הנחسب שניין מקום, אבל אם הטוכה בהצדר השיכבת לכלום נחسب שניין מקום, ורק בברכה ראשונה דשו"ס יצא תחת כיפת השמים (הגרא"ג קרלייך ז"ל).

והעזה לכך היא שיעשה איזה גג או גגון מהטוכה לבית, כדי שלא ילך כל תחת כיפת השמים, ומסתבר שי יכול לעשות גגון עי' חוטמים בלבד, וזה נחصب לאויה, ולא היו שניין מקום (וכען המbaoar בש"ע או"ח ס' שט"ז ב' שם יש ש"ז י"ב עליו בשבת, עי' שם).

ברכה על ריח טוב של נוי סוכה

◀ **שאלת:** ארוגים וגוייה תלויים בסוכה לשם נוי, האם אבל פעמי כשנכנסים ליטוכה יש לברך "ברוך... נתנו ריח טוב בפירות"?

◀ **תשובה:** איתא בש"ע (ס' ר"ז א') המכטח חננות של בושם שיש בו מניין בשמים מברך עליהם, ומונחים שם לשם כך, אבל בושם המונח בהדרור של חנוני (כגון מהחסן) ולא מונח שם שיכנסו לשם אנשים וריחו מרחוק לא מברך עד שיקח בידו.

וכו בפירות שיש להם ריח טוב, כיוון שעיקרם לאכילה דוקא, רק כשוטל בידו להריח מברך עליהם, אבל אם מונח על השולחן, אבל מותכוון להריח לא מהני (וכמberoar בש"ע ס' רט"ז ב', ו"ביאור הלכה" ד"ה כשניטלו).

לפי"ז, אטרוג שטלה בסוכה לנוי סוכה, כיוון שכונתו לקישוט הסוכה, אפלו אם יש ריח טוב לא יברך בלי ללקחת את האטרוג בידו, אבל אם לכתחילה נתנו פרי על השולחן כדי לעשות ריח בסוכה, מכיוון שננתנו שם לשם ריח, Choi כמו חנות של שם שאפשר לברך כשהיכנס ליטוכה ומריח.

מהלכות שמחה

ニקיוי בתמים

◀ מותר לנוקות בתמים אם יש בו צורך המועד, שאין זה בכלל כיבוס שאסרו חיז"ל (ס' *"הלכות חזה"* מ"ב בשם הגרא"ג *"מ פינשטיין"* ז"ל), ובבעל *"שבט הלוי"* ז"ל ויש סוברים שאם הגבג התכלך לפני החג וידע מהז, והיה יכול לנוקותו לפני החג, אסור לנוקותו בחג (ש"ב פ' ס' י"ב).